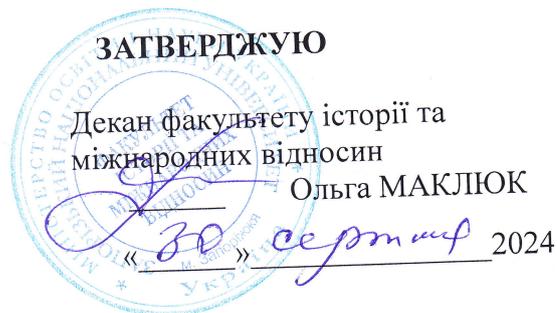

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІСТОРІЇ ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
СОЦІАЛЬНА ІСТОРІЯ ХАРЧУВАННЯ

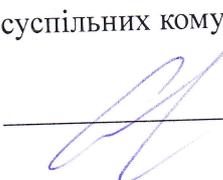
підготовки бакалавра
денної та заочної форм здобуття освіти

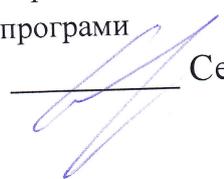
циклу вільного вибору студентів в межах спеціальності
освітньо-професійна програма Історія
спеціальності 032 Історія та археологія
галузі знань 03 Гуманітарні науки

ВИКЛАДАЧ: Головка Юлія Іванівна, кандидат історичних наук, доцент кафедри історії та міжнародних відносин

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри джерелознавчих студій
та суспільних комунікацій

Протокол № 1 від “28” серпня 2024 р.
Завідувач кафедри джерелознавчих студій та
суспільних комунікацій

Сергій БІЛІВНЕНКО

Погоджено
Гарант освітньо-професійної
програми

Сергій БІЛІВНЕНКО

2024 рік

Зв'язок з викладачем (викладачами):

E-mail: golovko@znu.edu.ua

СЕЗН ЗНУ повідомлення: <https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=538>

Телефон: (061) 228-76-38

Інші засоби зв'язку: Moodle (форум, приватні повідомлення)

Кафедра: *джерелознавчих студій та суспільних комунікацій, пр. Соборний, 74, ауд. 309.*

1. Опис навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни “Соціальна історія харчування” є вивчення біологічного та соціального у природі людини, що є найбільш актуальними питаннями сучасної гуманітаристики. Через складність та багатоплановість даної тематики, вона розв'язується тільки в міждисциплінарних дослідженнях. Визначити ступінь впливу фактору харчування та екології на різні сторони біології людини, а також традиції отримання їжі людиною, як фундаментальної характеристики економічного та культурного укладу суспільства.

Паспорт навчальної дисципліни

Нормативні показники	денна форма здобуття освіти	заочна форма здобуття освіти
1	2	3
Статус дисципліни	вибіркова	
Семестр		5-й
Кількість кредитів ECTS	3	
Кількість годин	90	
Лекційні заняття		2 год.
Практичні заняття		2 год.
Самостійна робота		86 год.
Консультації	https://www.znu.edu.ua/ukr/university/departments/history/navchal_nij_protse	
Вид підсумкового семестрового контролю:	залік	
Посилання на електронний курс у СЕЗН ЗНУ (платформа Moodle)	https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=6491	

2. Методи досягнення запланованих освітньою програмою компетентностей і результатів навчання

Компетентності / результати навчання	Методи навчання	Форми і методи оцінювання
1	2	3
ЗК 6 Здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел.	пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, дискусійний	підготовка та захист презентацій, виконання письмового завдання, виконання індивідуальної роботи, обговорення виконаного завдання на практичному занятті
ЗК 13 Здатність діяти на основі інтелектуального сумління, чесності, не допускати плагіату й інших виявів	пояснювально-ілюстративний, репродуктивний,	підготовка та захист презентацій, виконання письмового завдання, виконання індивідуальної роботи,

академічної недоброчесності.	евристичний, дискусійний	обговорення виконаного завдання на практичному занятті
СК 1 Усвідомлення взаємозв'язку між фактами, подіями, явищами і процесами в минулому та сучасності.	пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, евристичний, дискусійний	підготовка та захист презентацій, виконання письмового завдання, виконання індивідуальної роботи, обговорення виконаного завдання на практичному занятті
СК 3 Усвідомлення соціальних функцій історика, розуміння можливості використання історії для досягнення політичних цілей, в тому числі наслідків зловживання історією.	пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, евристичний, дискусійний	підготовка та захист презентацій, виконання письмового завдання, виконання індивідуальної роботи, обговорення виконаного завдання на практичному занятті
СК 4 Здатність використовувати у професійній діяльності наукові праці та інформаційно-довідкові видання (бібліографічні довідники, путівники до архівних фондів, архівні описи тощо), сучасні інформаційно-пошукові системи.	бібліографічна евристика, пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, евристичний, дискусійний	підготовка та захист презентацій, виконання письмового завдання, виконання індивідуальної роботи, обговорення виконаного завдання на практичному занятті
СК 5 Здатність відшукувати необхідні для освітньої та наукової діяльності історичні джерела (архівні та опубліковані документи, етнографічні, картографічні матеріали, музейні експонати, археологічні артефакти і т. п.).	евристика та аналіз документів як артефактів, пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, евристичний, дискусійний	підготовка та захист презентацій, виконання письмового завдання, виконання індивідуальної роботи, обговорення виконаного завдання на практичному занятті
СК 9 Здатність працювати з історичними текстами і документами, коментувати, анувати їх відповідно до певних критеріїв; презентувати і обговорювати результати наукових досліджень.	опис та аналіз документів, їх структури та основних елементів, пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, евристичний, дискусійний	підготовка та захист презентацій, виконання письмового завдання, виконання індивідуальної роботи, обговорення виконаного завдання на практичному занятті
СК 13 Здатність аналізувати події і процеси національної історії у загальноєвропейському контексті.	пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, евристичний, дискусійний	письмові роботи, презентації, тестування, обговорення
ПРН 2 Розуміти контекст і причини відповідних історичних подій та використовувати ці знання у професійній діяльності.	пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, евристичний, дискусійний	підготовка та захист презентацій, виконання письмового завдання, виконання індивідуальної роботи, обговорення виконаного завдання на практичному занятті
ПРН 4 Володіти понятійно-категоріальним апаратом історичної науки, професійно оперувати науковими термінами, прийнятими у фаховому середовищі.	пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, евристичний, дискусійний	підготовка та захист презентацій, виконання письмового завдання, виконання індивідуальної роботи, обговорення виконаного завдання на практичному занятті
ПРН 5 Вміти працювати з письмовими, речовими, етнографічними, усними, архівними та іншими історичними джерелами.	пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, евристичний, дискусійний	письмові роботи, презентації, тестування, обговорення; практична робота з різними видами документів, аналіз їх структури, реквізитів, походження, історичної цінності, інформативних можливостей
ПРН 8 Брати участь у плануванні та виконанні наукових досліджень у сфері історії, презентувати результати досліджень, аргументувати висновки.	пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, евристичний, дискусійний	підготовка та захист презентацій, виконання письмового завдання, виконання індивідуальної роботи, обговорення виконаного завдання на практичному занятті, індивідуальне завдання (планування самостійного

		дослідження, презентація його результатів, обґрунтування висновків) презентація результатів евристичної та аналітичної роботи, обґрунтування висновків
--	--	---

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Джерела та особливості вивчення соціальної історії харчування

Історія вивчення та стан розробки проблематики. Джерельна база соціальної історії харчування: формування, особливості та можливості. Харчування та їжа в археології, етнографії, фольклорі, міфології. Фізіологія людини та реконструкція харчування в минулому. Харчові новації відтворювального господарства. Міграції: зміна та збереження господарського укладу, харчові новації.

Змістовий модуль 2. Системи харчування: формування та особливості

Поняття “система харчування”: походження та різновиди. Фактори формування систем харчування. Найдавніші відомі системи харчування: їх вивчення та значення. Еволюція систем харчування. Реконструкція структури харчування середньовічного населення. Новий час: нові традиції харчування та культура споживання. Сучасні системи харчування.

4. Структура навчальної дисципліни

Вид заняття / роботи	Назва теми	Кількість годин		Згідно з розкладом
		д.ф.	з.ф.	
1	2	3	4	5
Змістовий модуль 1. Джерела та особливості вивчення соціальної історії харчування				
Лекція 1	Тема. Джерела вивчення соціальної історії харчування		2	
Змістовий модуль 2. Системи харчування: формування та особливості				
Практичне заняття 1	Тема. Система харчування в середньовічній Європі <i>Завдання: проаналізувати фактори, які визначали харчові традиції та їх еволюцію</i>		2	
Самостійна робота	Ознайомитись з рекомендованою літературою (література та рекомендації розміщені в СЕЗН ЗНУ). Контроль виконання самостійної роботи передбачений у межах екзаменаційного тесту			

5. Види і зміст контрольних заходів

Вид заняття / роботи	Вид контрольного заходу	Зміст контрольного заходу	Критерії оцінювання та термін виконання	Усього балів
1	2	3	4	5
Поточний контроль				
Практичне заняття 1	Презентація результатів дослідження, есе	Презентація, виступ, обговорення, есе. <i>Детальніше в СЕЗН ЗНУ.</i>	<i>Розміщено в СЕЗН ЗНУ</i>	15
Модульний тест 1	Тестові завдання в системі Moodle	Тест складається з 10 питань з лекційної частини модуля	Правильна відповідь на питання – 1 бал.	15
Модульний тест 2	Тестові завдання в системі Moodle	Тест складається з 10 питань з лекційної частини модуля	Правильна відповідь на питання – 1 бал	15
Контрольний тест	Тестові завдання в системі Moodle	Тест складається з 10 питань з лекційної частини модуля	Правильна відповідь на питання – 1 бал.	15
Усього за	8			60

поточний контроль				
Підсумковий контроль				
Залік	Теоретичне завдання	Тест складається з 30 питань / завдань з теоретичної частини курсу та самостійної роботи: https://moodle.znu.edu.ua/mod/quiz/view.php?id=467211	Оцінювання відбувається автоматично в системі moodle. Правильна відповідь на одне питання оцінюється в 1 бал. Частково правильна відповідь оцінюється відповідною частиною бала. Загальний результат округлюється до цілої частини.	30
	Практичне завдання	Підготовка презентації та її захист на заліковому тижні. Детальніше: https://moodle.znu.edu.ua/mod/assign/view.php?id=159919	Практичне завдання виконується у формі презентації і передбачає захист на заліковому тижні. Оцінюється якість виконання (5 балів) та захист презентації (5 балів). <i>Рекомендації щодо виконання завдання розміщено в СЕЗН ЗНУ.</i>	10
Усього за підсумковий контроль				40

Шкала оцінювання ЗНУ: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90–100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85–89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75–84 (добре)		
D	70–74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60–69 (достатньо)		
FX	35–59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2	Не зараховано
F	1–34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)	(незадовільно)	

6. Основні навчальні ресурси

Рекомендована література

1. Астахова О. В. Свята та побут Слобожанщини. Харків: Колорит, 2008. 143 с.
2. Культура харчування: навчальний посібник / Б. Б. Ботштейн, Л. М. Крайнюк ; за ред. Б. Б. Ботштейн. Харків : ХДУХТ, 2015. 175 с.
3. Кухні народів світу: курс лекцій / укладач Г.Й. Островська. Тернопіль, 2018. 162 с.
4. Сокирко О. Кулінарна мандрівка в гетьманщину: Секрети й таємниці староукраїнської кухні середини XVII – XVIII століть. Київ: Темпора, 2021. 272 с.
5. Українська етнологія: Навчальний посібник / за ред. В. Борисенко. Київ: Либідь, 2007. 400 с.
6. Ken Albala C. Food: A Cultural Culinary History. Virginia, University of the Pacific, 2013. 290 p.

Інформаційні ресурси

1. Інститут історії України НАН України. Офіційний сайт. URL: <http://www.history.org.ua>
2. Культура України: електронна бібліотека. URL: <http://elib.nlu.org.ua>
3. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. Офіційний сайт. URL: <http://>

7. Регуляції і політики курсу

Відвідування занять. Регуляція пропусків

Вивчення дисципліни передбачає різні форми роботи упродовж кожного змістового модуля, у тому числі, лекційні та практичні заняття, творчі завдання і т.д. Всі ці форми роботи є заздалегідь визначеними, обов'язковими і забезпечують отримання студентом відповідної кількості балів упродовж семестру. Невиконання (пропуск) студентом будь-якої форми роботи не передбачає можливості отримання додаткових або інших завдань – перелік завдань на початку курсу є повним та остаточним. Добір балів відбувається тільки у випадку неотримання студентом необхідної для допуску до екзамену кількості балів (тобто, 34 бали і менше) і передбачає можливість складання невиконаних вчасно тестових або практичних завдань.

Політика академічної доброчесності

Дотримання принципів академічної доброчесності передбачає:

- 1) обов'язкове та у відповідності до вимог оформлене посилання на джерело інформації;
- 2) використання у якості джерел інформації матеріалів виключно наукових або навчальних ресурсів (літератури), сайтів державних або науково-дослідних установ;
- 3) усвідомлення негативних наслідків порушення Кодексу академічної доброчесності ЗНУ (див. додаток).

Використання комп'ютерів / телефонів на занятті

Упродовж аудиторного заняття усі електронні пристрої (телефони, планшети і т.п.) мають знаходитися у беззвучному режимі. Користування електронними пристроями дозволяється виключно у навчальних цілях і категорично передбачає узгодження з викладачем – у випадку порушення даної вимоги результати контрольного заходу анулюються.

Комунікація

Оскільки базовою платформою для комунікації з дисципліни «Історичне документознавство» є система Moodle, тому студентам рекомендується:

- 1) переконатися у належному функціонуванні власного профілю в системі Moodle та підключенні до дисципліни «Історичне документознавство»;
- 2) зазначити у власному профілі в системі Moodle актуальну адресу електронної пошти, що сприятиме своєчасному отриманню інформації студентом та полегшить комунікацію з викладачем;
- 3) використовувати мобільний додаток Moodle, який дозволяє відстежувати терміни виконання завдань, отримувати інформацію про результати оцінювання, проходити тести;
- 4) у випадку ускладнення або повної неможливості доступу студента до системи Moodle, особливо під час контрольних заходів, повідомляти про викладача своєчасно, до завершення «deadline» та виставлення оцінок за даний контрольний захід.

Виконання завдань

- 1) усі завдання виконуються, презентуються, складаються виключно державною мовою;
- 2) вимоги до виконання / оформлення завдань є обов'язковими і впливають на оцінювання, відповідно, невиконання вимог є підставою для зменшення оцінки (балів) за виконане завдання; необов'язкові вимоги називаються терміном «рекомендація»;
- 3) для всіх без винятку завдань встановлюється «deadline» (термін виконання), для окремих видів завдань (наприклад, творча робота) передбачена можливість самостійного виправлення помилок упродовж доби після «deadline»;
- 4) тестові завдання модульного контролю виконуються в системі Moodle наступного дня по завершенні модуля (останнє аудиторне заняття модуля), складаються з 10 питань та завдань з теоретичної та практичної частини модуля;
- 5) підсумкове практичне завдання (перша частина екзамену) являє собою презентацію результатів самостійно виконаного дослідницького завдання (список завдань та вимоги до виконання розміщені в системі Moodle), яка має бути представлена у заздалегідь визначені терміни (завдання, які отримали максимальну оцінку, розміщуються на сторінці курсу в системі Moodle після «deadline»);
- 6) підсумкове тестування (друга частина екзамену) проводиться у визначений розкладом сесії термін, складається з 50 питань та завдань з усіх модульних тестів, і є останнім завданням з курсу.